

הוצאת כתבי הראי"ה

פרסום ספרים עבודות ומחקרים

עריכה משלמת: הרב יוחנן מ. ישמח ז"ל

כל מי שעומד לפרסם: ספר או מחקר וכדו', השייך לחקר משנת הראי"ה, ומעונין להביא את עבודתו לידיעת הצבור, הן לצורך עזרה באיסוף חומר, מקורות וכדו', והן למניעת כפילות בעבודה על אותו נושא – יוכל לפנות למערכת "ניצני ארץ", ולפרסם את דבריו במדור זה (ללא תשלום).

תוכן הענינים

סיווג המדורים:

- א. ספרים שיצאו כבר לאור.
- ב. ספרים שעומדים לצאת לאור – פרסומים שנמצאים בשלבי עריכה סופיים.
- ג. ספרים ועבודות שבשלבי הכנה ועריכה – עבודות מחקרים וספרים שבשלבי הכנה.
- ד. מפעלים ומכונים לכתבי הראי"ה.

כל מדורי מחולק באופן כללי לנושאים הבאים:

1. כתביו – פרסומים שמופיעים מתוך כ"ק של הראי"ה, כפרסום בפני עצמו.
2. ממנו – פרסום שבתוכו מופיע גם חומר חדש מכת"י.
3. עליו – ספרות ומחקר; פרסומים על משנת הראי"ה בהיקף גדול, מחקרים על תולדותיו, מפתחות לכתביו, חוברות לימוד והדרכה.
- א. ספרים. ב. חוברות או דפים (פרסומים בפני עצמם). ג. מאמרים (נדפסו בספר או חוברת).
4. סביבו – פרסומים העוסקים בנושא כלשהו, ומתבססים בעיקרם סביב תורת הראי"ה.

א

ספרים חרשים שיצאו לאור¹(משנת תשמ"מ – תשמ"ט)²

1. כתביו

- מאמרי הראיה – כרך ראשון, קובץ ממאמריו של הראי"ה, בעריכת אבינר ר' אלישע ולנדאו ר' דוד, ירושלים תשמ"מ.
- ערפלי טהר – קובץ ראשון משמונת קבצי המחשבה שבכת"י, ההדיר שילת ר' יצחק, בהוצ' מכון הרצי"ה, ירושלים תשמ"ג.
- אגרות הראיה – כרך רביעי אגרות מהשנים תר"פ – תרפ"ה, בעריכת פילבר ר' יעקב, בהוצ' מכון הרצי"ה, ירושלים תשמ"ד.
- מאמרי הראיה – כרך שני, קובץ ממאמריו של הראי"ה, בעריכת אבינר ר' אלישע, ירושלים תשמ"ד. הדפסה שבה נכרכו כרך ראשון ושני יחד יצאה באותה שנה. מהדורה מתוקנת תשמ"ח.
- סט ספרי הראי"ה – מהדורה מיוחדת ליובל שנים לפטירת הראי"ה, ד"צ של הספרים שיצאו בהוצ' מוסד הרב קוק. סודרו מחדש ספרים אלו: אורות התורה, אורות התשובה, ראש מילין, זבחי ראיה, חבש פאר עץ הדר. הוצ' מוסד הרב קוק, ירושלים תשמ"ה.
- אורות התורה – מהדורה חדשה, ג' אלול תשמ"ה, (נוספו עמ' צ-צא).
- אורות האמונה – לקט בעניני אמונה, מינות וכפירה, מכת"י, בעריכת גורביץ ר' משה, נו"י תשמ"ה.
- גנזי ראיה – סדרת חוברות המכילות לקט מכי"ק של הראי"ה, לפי מועדי השנה. חוברות: א-י) בעריכת שפירא ר' בן-ציון, בהוצ' מכון הרצי"ה, י-ם תשמ"ה – תשמ"ח.
- עץ הדר השלם – ע"ד יתרון אשר לאתרוגים הכשרים השמורים ופסולן של המורכבים, עם הוספות מכת"י, ביאורים ומקורות מאת זולדן ר' יהודה, בהוצ' מכון הרצי"ה, ירושלים תשמ"ו.
- טוב ראיה – חרושים בהלכה ואגדה על מסכתות הש"ס, ד"צ ש"ס פרדס בעמוד חדש, ירושלים תשמ"ו.
- עין איה – כרך ראשון (כרכות פ"א-פ"ה) ביאור אגדות הש"ס שבעין יעקב, בעריכת פילבר ר' יעקב, בהוצ' מכון הרצי"ה, ירושלים תשמ"ו.
- טוב רואי – ילקוט ביאורים וחידושים מתוך ספריו ומאמריו בהלכה, מס' שבת, בעריכת אלון ר' בנימין, בהוצאת מכון טוב רואי, ירושלים תשמ"ו.
- ראש מילין – מהדורה ב', ח"א: רשמי מחשבה למדרש האותיות, תוספת למהדורה זו – ח"ב: רשמי מחשבה למדרש השורשים ומאמר על תכנית האות א', ההדיר שפירא ר' בן-ציון, בהוצ' מכון הרצי"ה ירושלים תשמ"ז (הוצא לאור – טבת תשמ"ח).

1. ספרים שלא יצאו ב"סדר" חדש אלא במהדורת צילום – לא נכללו כאן.
 2. רשימה חלקית, השלמת שנים נוספות תבוא אי"ה.

6 אגרות חמדה – לקט אגרות בנושא השמיטה שכתב הראי"ה, מהנדפסות ומכת"י, נוספו מאמרים ומכתבים בהלכה ובמחשבה על שביעית – מהרצ"ה. בעריכת אלנקוה ר' יוסף, בסיוע מכון הרצ"ה, ירושלים תשמ"ז.

7 הסכמות הראי"ה – מבחר מהסכמות שנתן הראי"ה (שלא נדפסו באגרות ראי"ה), בתוספת רשימת כל ההסכמות שניתנו, בעריכת ישמח יוחנן וכהנא בנימין, בהוצ' מכון הרצ"ה, ירושלים תשמ"ח.

טוב ראי – כנ"ל, מס' כתובות, בעריכת שילר ר' אברהם, בהוצ' מכון טוב ראי, בית אל תשמ"ח.

טוב ראי – כנ"ל, מס' ערובין ופסחים, בעריכת תאנה ר' ברוך, כנ"ל בית אל תשמ"ד.

באר אליהו – פירוש לביאור הגר"א על תחילת הלכות כתובות (סי' ס"ז), בעריכת שפירא ר' בן-ציון, בהוצ' מכון הרצ"ה, ירושלים תשמ"ח.

טוב ראי – פרק ראשון ממסכת קידושין. חוברת

2. ממנו

ניצני ארץ – בטאון ישיבת מרכז הרב, במדור "אור קדומים" מתפרסמים מכת"י הראיה בנושאים שונים: חק נ?

חידושים על הש"ס, דרשות, ביאורי אגדות, שעורים באמונה ועוד. חוברות א-ו, מערכת "ניצני ארץ", ישיבת מרכז הרב ירושלים, יו"ל משנת תשמ"ה.

הלכה ברורה – מס' מכות, "הלכה ברורה" (ציטוט ההלכה שבעין משפט) מהראי"ה על הגליון, "בירור הלכה" (בירור שיטות הראשונים שבסוגיות) מחברי "מכון הלכה ברורה", בתוספת גליון הש"ס של הרצ"ה, בהוצ' "מכון הלכה ברורה", ירושלים תשמ"ח.

אוצרות ראיה – ב' כרכים, לקט מאמרים מהראי"ה, מפתחות ובאורים לכתביו. צוריאל ר' משה יחיאל, שעלבים [תשמ"ט].

אוצרות ראיה – חלק שלישי, השלמות להנ"ל, תוכן ענינים ומפתחות מורחבים להנ"ל.

3. עליו

ספרות ומחקר

א. ספרים

מוערי הראי"ה – חגים וזמנים בהגותו, נריה ר' משה צבי, ת"א תשמ"מ.

משנת הרב – לקוטי ארות מספריו, קיצור תולדותיו ודברים לדמותו, כנ"ל, כנ"ל.

תורת החירות של הרב קוק – איש שלום בנימין, עבודה לשם קבלת תואר מוסמך במחשבת ישראל, ירושלים תשמ"א.

חיי הראי"ה – פרקי תולדותיו מתקופת יפו, נריה ר' משה צבי, ת"א תשמ"ג.

אנציקלופדיה של הציונות הרתית – כרך חמישי. רוב הספר מוקדש לערכו של הראי"ה, פרנקל ר' אריה, הוצ' מוסד הרב קוק, ירושלים תשמ"ג.

לאום ואמונה באורות ישראל – סוגיות מהגותו של הרב קוק, לבנה שמואל, עבודת גמר (מ.א.) האונ' העברית ירושלים, [ירושלים] תשמ"ד.

י נצנוצי התחיה – כרך שני, עיונים בספר אורות, אושפיזאי ר' משה בן-ציון, רמת-גן, תשמ"ד (כרך ראשון י"ל ר"ג תשל"ט).

טל הראיה – ל"ט שנותיו הראשונות, נריה ר' משה צבי, כפר הרא"ה תשמ"ה.

ז אבן ישראל – להבנת ערך התקופה תוך עיון במשנת הראי"ה והרצי"ה, ולנסקי ר' עורך, הוצ' נתינה ירושלים, תשמ"ה.

אגרות לראיה – קבוצת מכתבים של גדולי הזמן לראי"ה, בעריכת שפירא ר' בן-ציון, הוצ' מכון הרצי"ה, ירושלים, תשמ"ו.

ז זכרון ראיה – קובץ מאמרים במשנת הראי"ה, בעריכת רפאל ד"ר יצחק, הוצ' מוסד הרב קוק, ירושלים, תשמ"ו (י"ל קודם ככרך צ"ז של סיני).

באורו – עיונים במשנתו של הרב קוק ובדרכי הוראתה, בעריכת חמיאל חיים, הוצ' המחלקה לחנוך ולתרבות תורניים בגולה של ההס' הציונית העולמית, ירושלים, תשמ"ו.

דמותו המאירה של מרן הרב – בעריכת רקנטי יצחק ש. ומייזליש שאול, הוצ' שי, ת"א, [תשמ"ז].

שירת אומה לארצה – פרקי יסוד במשנתו של הרב על העם והארץ, הק' הרב לספרו שבת הארץ מבוארת ומוארת, קלכהיים ר' עוזי, הוצ' אריאל, מפעלי תורה וחסד וחברה בישראל, ירושלים, תשמ"ז.

י יובל אורות – קובץ מאמרים בהגותו של הרב קוק. בעריכת איש שלום ד"ר בנימין ורזנברג פרופ' שלום, הוצ' ספרית אלינר, [ירושלים תשמ"ח].

מודל אשיותי במשנת הרב קוק – חמיאל דניאל, עבודת גמר (מ.א.) אונ' בר-אילן, [רמת-גן] תשמ"ח.

הגותו של הרב קוק – קובץ מאמרים במשנת הראי"ה, בעריכת בלידשטיין יעקב, הוצ' אונ' בן גוריון הפקולטה למדעי הרוח והחברה המחלקה להסטוריה, באר-שבע, תשמ"ח.

בשדה הראיה – על דמותו ודרכו ועל נאמני רוחו של הרב, נריה ר' משה צבי, כפר הרא"ה, תשמ"ז.

הראי"ה קוק כרבה הראשי של א"י – האישי ופועלו, אבינרי יוסף [רמת-גן] תשמ"ט.

אוצרות ראיה – שני כרכים, לקט מאמרים, מפתחות וכיאורים לכתבי הרב, צוריאל ר' משה יחיאל, ת"א, תשמ"ט.

אוצרות ראיה – חלק ג', השלמות לנ"ל, תוכן ענינים ומפתחות מורחבים לנ"ל.

ב. חוברות

✓ מפתח לאגרות הראיה כרך ג', איזנר ר' בנימין, ירושלים, תשמ"א. 20 עמ'.

לאור השחר – פרקי הגות לדור הגאולה, אביחיל ר' אליהו, ירושלים, תשמ"ד, 128 עמ'.

✓ ישראל והעמים: כלל ופרט – מתוך שעורים שנאמרו בישיבה בלמוד משנתו של רבנו זצ"ל, [טאו ר' צבי], ירושלים, תשמ"ג, 1, 14 עמ'.

זקוקין של אש – על שבעת הפרקים הראשונים באורות התחיה, בן-ציון ר' שמעון, קרית ארבע, [תשמ"ג]. 6, כד עמ'.

בשפולי גלימתו – משהו על מרן הראי"ה קוק, קפלן ר' צבי, (ירושלים, תשמ"ד), 109 עמ':

מאור – כתב-עת לעיון ומחקר במשנת הראי"ה קוק זצ"ל, חוב' ראשונה אלול תשמ"ד, ⁸ מו"ל מכון פרי הארץ.

ראיה וחזון – על חילופי מכתבים בין הרב קוק לחזון איש, נריה ר' משה צבי, כפר הרא"ה, תשמ"ה, 19 עמ', [נדפס אח"כ בתוך בשדה הרא"ה].

תלמוד תורה – שיעורים שניתנו בישיבת מרכז הרב, חוב' ראשונה, טאו ר' צבי, חמוש"ד, ו, יד עמ'.

תלמוד תורה – שיעורים שניתנו בישיבת מרכז הרב, חוב' שניה, [טאו ר' צבי], חמוש"ד, ו, כו עמ'.

תלמוד תורה – שיעורים שניתנו בישיבת מרכז הרב, חוב' שלישית, [טאו ר' צבי], ירושלים, תשמ"ה, 64 עמ'.

מקדש ישראל והזמנים – יום ירושלים, טאו ר' צבי, ירושלים, תשמ"ה, 55 עמ'. ⁸

תלמוד תורה – שיעורים שניתנו בישיבת מרכז הרב, חוב' רביעית, [טאו ר' צבי], ירושלים, תשמ"ה, פז, 1 עמ'.

בין שני הנהגים הגדולים – בין החפץ חיים לרב קוק, נריה ר' משה צבי, כפר הרא"ה, תשמ"ו, יד, 1 עמ'. (נדפס אח"כ בתוך בשדה הראי"ה).

מפתח ותמצית אורות הראיה – אבינר ר' שלמה, (ירושלים) [תשמ"ו], 1, 10, 1 עמ'.

חמישים שנה לפטירתו של הראי"ה – חוברת הדרכה ולמוד לתלמיד על חייו ומשנתו, בעריכת פרוכט ר' אלימלך, ירושלים, תשמ"ו, 157 עמ'. ⁸

ביאורים לאורות התשובה מכת"י קוק ר' צבי יהודה, [ירושלים], (תשמ"ו), 51 עמ'.

אורות התשובה – שיעורים שניתנו בישיבת מרכז הרב, [טאו ר' צבי], חמוש"ד, 47 עמ'.

אורות התשובה – שיעורים שניתנו בישיבת מרכז הרב, חוב' שניה, [טאו ר' צבי], ירושלים, תשמ"ו, עז עמ'.

רבי אברהם יצחק הכהן קוק, [לוי ר' יצחק], [ירושלים, תשמ"ז], 24 עמ'.

תלמוד תורה – שיעורים שניתנו בישיבת מרכז הרב, חוב' חמישית, [טאו ר' צבי], ירושלים, תשמ"ז, סא עמ'.

חוג הראיה – מתוך קובץ שעורים באורות הקודש, כהן ר' דוד, ירושלים, תשמ"ח, 50 עמ'.

לכבודה של תורה – על סלוף דברי הרב, אחרר ר' משה, ירושלים, תשמ"ח, 125 עמ'. ⁸

לאורו – דפי עיון במשנת הראי"ה, בעריכת פילבר ר' יעקב.

שלשה שותפים – מאמרים להארת דמותם של הראי"ה, הגזיר והרבנית שרה כהן, כהן ר' שאר ישוב, ירושלים, תשמ"ח, 57 עמ'.

תפיסת האדם במשנותיהם של א. ד גורדון והראי"ה קוק – שטרסברג שרה [י-ם] תשמ"ח.

שירת החיים – פרקים במשנתו של הרב קוק, בן שלמה יוסף, הוצ' משרד הבטחון, ת"א, תשמ"ט, 136 עמ'. ⁸

(חלק ג – מאמרים, וכן מדור מס' 4 – סביב תורת הראיה, יודפסו אי"ה בקובץ הבא) ⁸



ספרים העומדים לצאת לאור

1. כתביו

עין אי"ה - כרך שלישי (שבת) ביאור אגדות הש"ס שב"עין יעקב", בשלבי עריכה סופיים ע"י הרב יעקב פילבר, הספר י"ל בהוצ' מכון הרצי"ה י-ם.

מדבר שור - דרשותיו של הראי"ה על פרשיות השבוע שבתות ומועדים, בשלבי עריכה סופיים ע"י הרב דוד לנדאו והרב מיכאל הרשקוביץ.

2. ממנו

שמועות ראי"ה - שיחותיו של הראי"ה שנאמרו בסעודה ג', סוכמו ע"י הרב קלמן פרנקל, עד כה י"ל רק כרך א' על ס' בראשית (י-ם תרצט, ד"צ י-ם תשל"ג ד"צ י-ם תשמ"ט [א, זקס]). את שאר כת"י שנשארו קנתה הסוכנות היהודית מידי בנו מנחם פרנקל. הכת"י נמסר לעריכה לרב ישעיהו הדרי שעומד להו"ל.

בשמן רענן - ס' זכרון לזכרו של הרב שלום נתן רענן, בתוך הספר: מאמרים מכת"י של רבנים שונים, בתוכם כמות גדולה מכת"י הראי"ה: עיטור סופרים ג', התכתבות בהלכה עם האדר"ת, אוסף עניני מחשבה על המצוות, עורך הרב בנציון שפירא, מכון הרצי"ה י-ם.

הלכה ברורה - מס' סנהדרין בשלבי הו"ל.

3. עליו

ספרות ומחקר

אגרות לראי"ה - מהדורה שניה, קבוצת מכתבים של גדולי הזמן אל הראי"ה. היות ונתוסף חומר רב אשר לא י"ל במהדורה א', תצא מהדורה ב' במתכונת חדשה. (כנראה שתצא גם חוברת השלמות לאלה שבידם מהדורה א'). הרב בנציון שפירא, מכון הרצי"ה י-ם.

ג

ספרים ועבודות שבשלבי הכנה ועריכה

1. כתביו

אורות הקודש - כרך רביעי, נערך ע"י הכהן ר' דוד, בשלבי עריכה סופיים עוסקים פריד ר' יוחנן וקלכהיים ר' עוזי, י"ל בהוצ' מכון הרצי"ה.

באר אליהו - חלק שני, הלכות עדות והלואה (עד סי' מו). [חלק א' - הלכות דיינים י"ל ע"י מוסד הרב קוק] ביאור מורחב לביאור הגר"א לשו"ע, נמצא בשלבי עריכה ע"י קוסטינר ר' צבי ואביה ר' אלבה, הספר י"ל בהוצאת מכון הרצי"ה.

טוב ראי - ילקוט ביאורים וחידושים מתוך ספריו ומאמריו בהלכה, בהכנה מס' ברכות, י"ל ע"י מכון "טוב ראי" - בית אל.

הלכה ברורה - בשלבי בקורת ועריכה, מס': גיטין שבת וכתובות. בשלבי הכנה מס' קידושין.

נערכות ע"י חברי "מכון הלכה ברורה" שע"י ישיבת מרכז הרב י-ם.

כרוזי הראיה - כרוזים שנתפרסמו בעתונים או בירחונים בנושאים שונים ומגוונים מחיי הצבור, בשלבי עריכה ע"י ישמח ר' יוחנן.

כל מי שבירדו חומר השייך לנ"ל או שיודע על מקום המצאו - מתבקש לפנות למערכת "ניצני ארץ" - ישיבת מרכז הרב ת.ד. 5010.

מאמרי ראייה - חלק ג, השלמת איסוף המאמרים מעיתונים וכת"ע, כן י"ל ד"ת שנרשמו ע"י השומעים וסוכמו בשעתם.

2. ממונו

שעורי הראייה על "שמונה פרקים" לרמב"ם - סוכמו ונערכו ע"י גלובמן ר' מרדכי, י"ל בעז"ה בקובץ הבא של "ניצני ארץ", בתוספת ציונים ומקורות.

3. עליו

סיפורים מחיי הראייה - בעריכת הסופר שמחה רז, י"ל בהוצ' "נחלה".

מפתחות:

מפתח מפורט ומקיף לאגרות ראייה נערך ע"י רקובר ר' בנימין - בשלבי עריכה כרך א', מפתח לעולת ראייה - נערך ע"י לויק ר' חיים.

מפתח לאורות התורה - נערך ע"י אבינר ר' שלמה חיים.

מילון ערכים ומונחים בכתבי הראייה - קלנר ר' יוסף, (דוגמא מהנ"ל י"ל ב"מרחבים" ב' עמ' 191).

ד

מפעלים ומכונים לכתבי הראייה

מכון הלכה ברורה ובירור הלכה - המכון מיישם את מגמתו של הראייה לאחד את עולם הפרשנות התלמודית עם עולם ההלכה - "לאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא". המס' מודפסת באופן שפסק ההלכה (לשון הרמב"ם והשו"ע) ננגד עיני לומד הגמ' (בשולי הדרף), מפעל זה הושלם על כל הש"ס ע"י הראייה עצמו. כמו כן בסוף המס' מובא בירור מקיף של שיטות הראשונים עד להלכה - נערך ע"י חברי המכון. במס' האחרונות נוספו הערותיו של הרצי"ה מגליון הש"ס שלו. במפעל משתתפים חברי המכון שע"י ישיבת "מרכז הרב", בראשותו של הרב אריה שטרן.

המכון ע"ש הרצ"ה – הכנה לרפוס והו"ל של כתב"י הראי"ה והרצ"ה שנמצאים ברשות המכון, ההררה ועריכה של ספרים שיצאו כבר לאור. כן מסייע המכון למחברים העוסקים במשנת הראי"ה. בנשיאות ר"א שפירא הרב הראשי לישראל וראש ישיבת מרכז הרב – י.ם.

בית הרב – מיועד לאיסוף ולתיעוד חומר הקשור בראי"ה, ולהחדרת תורתו לציבור הרחב. פעילות זו נעשית בב' מישורים: א. פעילות הדרכתית וימי עיון לקבוצות גוער ולבוגרים. ב. איסוף חומר הקשור בראי"ה ובמשנתו: ראיונות, חומר אורקולי, ופרסומים שונים. העוסקים במפעל זה נמנים על מקורבי ישיבת "מרכז הרב". בבית זה שכן הרב, ובסמוך לו שכנה ישיבתו – רח' הרב קוק פ.

המכון לחקר משנת הראי"ה – חקר משנת הראי"ה והפצתה ע"י עיבוד משנת הרב לנושאים בצורה פופולארית עם ביאורים ומקורות. כן עוסק המכון בחלוקת מלגות למחקרים ועבודות בכתבי הראי"ה, מנהל המכון הרב יעקב פילבר כנפי גשרים 6 י.ם.

מכון טוב ראי – לקוט מספרי ומאמרי הראי"ה בהלכה, גרסאות עפ"י סדר מס' הש"ס – בעריכת קבוצת ת"ח שונים. יו"ר המכון הר' בנימין אלון, מכון "טוב ראי", בית אל.